

ОТ СОФИЯ ПРЕЗ ФРАНКФУРТ ДО САНКТ ПЕТЕРБУРГ

Доц. д-р Лъчезар Георгиев

Продължава от бр. 1-2, 2011г.

Кой знае защо, докато се любувам на пътническите кораби по Нева, които оставят пенести дири зад себе си, минавайки край старинни сгради и църковни куполи, а после извиват край Адмиралтейството, се сещам за героя от монографията ми „Книгоиздаване и книжнина” Илия Мусаков – военен писател, един от дейните творчески фигури в най-солидната издателска институция между двете световни войни у нас – Военноиздателския фонд, редакторът на списание „Родолубие” и автор на исторически романи, разкази, мемоарни творби, дори книги за деца. Илия Мусаков следва военно-инженерно училище в Санкт Петербург, в руското списание „Кадет” излиза първият му разказ „Неудачный ден”. През Първата световна война е командир на картечна рога, а със званието капитан се подвизава из военните издателски среди в българската столица. През 1942 г. е сред членовете съучредители на Дружеството на военните писатели, разгромено от новия тоталитарен режим в началото на 50-те години на XX век. Писателят дисидент Георги Марков в своите „Задочни репортажи за България” разказва как е учил със сина му – талантливия преводач на световни писатели романисти Владимир Мусаков, как семейството на стария писател е изселено извън София и живее в мизерия, а самият Илия Мусаков е заклеймен и на творчеството му новите управници слагат дебел кръст. Нека добавя и това – забравят се приносите му, забравя се, че като редактор на списанието за култура и литература „Родолубие” находчиво подбира материали за доблестните руски воители и тяхната мисия през Освободителната руско-турска война 1877–1878 г.

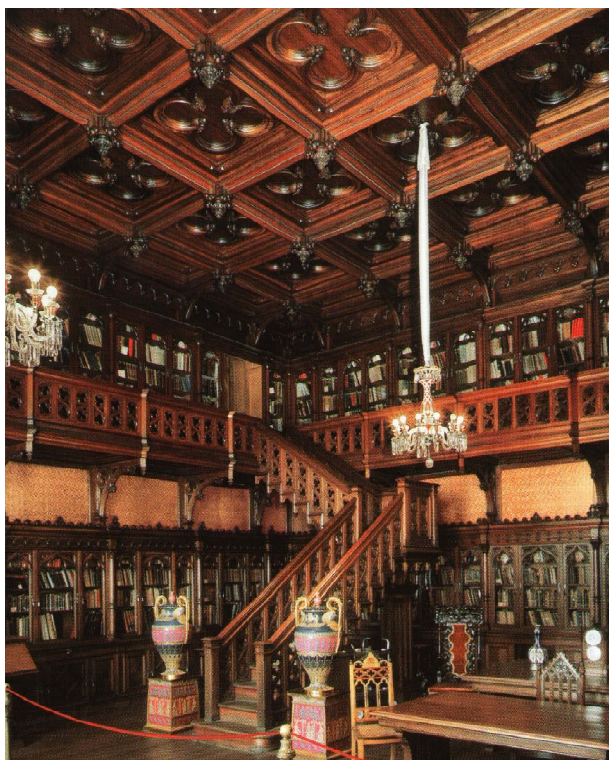
Припомням си думите на първите участници в научната конференция за Константин Шафрановски в научната библиотека на РАН – и той, подобно на капитан Илия Мусаков, има нерадостна съдба – въпреки книжовните си приноси бива набеязан от управниците край река Нева в епохата на свиреп тоталитарен режим, намират му прегрешения,

преследват го. Едва след смъртта си, в наши дни, Шафрановски получава своята реабилитация, а четенията в негова чест събират учени от Русия и Европа. Види се, времето е велик съдник и възмездява за заслепението и духовния здрач, които често замъгляват очите на властта в опита ѝ да обезличи инакомислещите. Впрочем, страхът от интелигенцията е присъщ на режимите, с каквито и имена да се кичат през годините.

Някои българи у нас обаче добре се ползват от добрата културна комуникация с Руската федерация. Един от съвременните изследователи на националноосвободителните ни движения и родното Възраждане, проф. Иван Стоянов, ми споделя, че за написване на някои от книгите си е събрал солидна документация, работил е усърдно в тукашните архиви, които са изключително богати и полезни за историка, а и за книговеда. Подобни впечатления от Санкт Петербург сподели малко преди тръгването ми за Русия и проф. Димитър Кенанов, също от Великотърновския университет.

Със Санкт Петербург е свързан и изтъкнатият български историк в областта на тракологията проф. д-р Христо Милушев Данов, внук на бележития пловдивски издател от Българското възраждане Христо Груев Данов. В града на река Нева (тогава Ленинград) през 1969 г. той защитава втори докторат с монографията си на тема „Древна Тракия”. За учения и преподавателя от Историческия факултет на Софийския университет „Св. Кл. Охридски” по повод на стогодишнината от рождението му в есента на 2011 г. великотърновското университетско издателство пушна за печат една позабавена книжка на сп. „Епохи” (№3–4 от 2008 г.), в което редколегията на историческото ни списание отдава дължимото на проф. Христо М. Данов като европейски авторитет в областта на древните науки.

Денят след международната конференция за Константин Шафрановски в библиотеката на Руската академия на науките сме определили за разглеждане, доколкото ни стигат силите, на културните забележителности на старата руска столица.

Зимният дворец е най-представителната сграда в общия архитектурен ансамбъл на Дворцовия площад. Величието на дворянски Петербург ни заглежда още щом прекрачим галериите на един от най-големите музеи не само в Русия, но и в света. Ермитажа със своите близо три милиона експонати и днес е събрал туристически потоци от близо и далеч – наред с европейците тук се натъкваме на японци с фотоапарати най-ново поколение, които са по-любопитни от всички и тайнично от разпоредителите шракват по някоя снимка за спомен край рицарите с метални доспехи, край някой императорски трон или картина от велик художник.

Музейният комплекс на държавния Ермитаж включва Зимния дворец, Малкия Ермитаж (1842–1851), Стария Ермитаж, Ермитажния театър и Новия Ермитаж. Свързани с този комплекс са Запасния дом на Зимния дворец, Дворецът на Меншиков, източното крило на Главния щаб и реставрационния център „Старая Деревня“. Удивителната резиденция Зимен дворец е изграден за осем години по указ на Елисавета Петровна между 1754–1762 г. по проект на архитекта Б. Ф. Разстрелли, като впоследствие по оформлението на интериора работят Дж. Кваренги, О. Монферан, К. И. Роси. Опожарен през 1837 г., дворецът е възстановен под архитектурното ръководство на В. П. Стасов и А. П. Брюлов. По разпореджане на императрица Екатерина II между 1764–1769 г. се изгражда Малкия Ермитаж, който отговаря на вложения смисъл – уединен

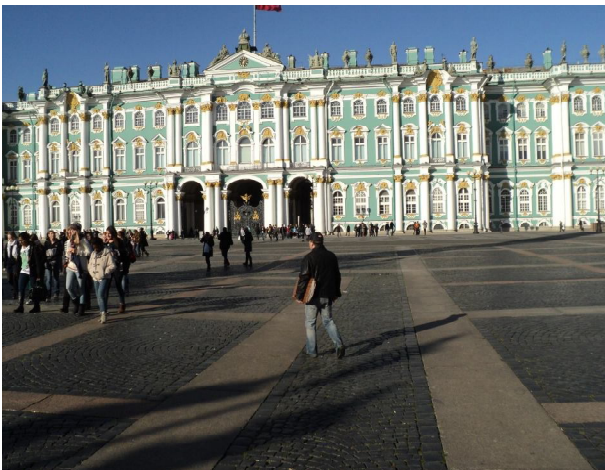
ъгъл, предназначен за отдиш на монархическата особа, с художествени колекции в интериора на помещението. През 1842–1851 г. по архитектурния проект на Л. фон Кленце е построен Новия Ермитаж, което се превръща в първия обществен художествен музей в държавата. Парадното стълбище (известно като Йорданска лестница) забляства с великолепие на сводове, плафони, архитектурна орнаментика и декоративни елементи, още при влизането в Зимния дворец. Оттук са влизали короновани особи и посланиците на чужди държави към Тронната зала. В празника на Светото Кръщение шествието с духовенството и императорското семейство се отправяло към павилиона „Йордан“, който се намирал близо до брега на Нева. От „Йорданска лестница“ в сърцето на двореца се подхожда към забележителни богато украсени помещения – Голямата Тронна зала (Св. Георгиевска зала) от 1838–1841; Двadesетколонната зала (1842–1851); Зрителната зала на Ермитажния театър (1783–1785); Зала Микеланджело (1842–1851; известна още като: Зала с фрески от школата на Рафаел); Концертната зала (строена и обновявана: 1790–1793; 1830; 1838–1839); Петровската (малка Тронна) зала – в памет на Петър I и с елементи от императорската символика на епохата, проектирана от О. Монферан и възстановена след пожара от В. П. Стасов 1838–1839); Бялата зала (1838–1841); Галерия Отечест-

вената война 1812 г. (1826; 1838–1839); Зелената столова (1830); „Малахитиновия салон” (1833; 1838–1839). Специално внимание отделяме, за да разгледаме местата с интелектуална специфика – библиотеката на Николай II, изградена между 1894–1896 г., експозицията на руската култура от първата половина на XVIII; галерията История на древната живопис (1842–1851); зала Юпитер с експозицията скулптури от императорски Рим (I–IV век); Зала на френското изкуство на XVIII век (1838–1839); експозицията западноевропейски оръжия XV–XVII „Кавалъкада рицарей”. залата с Коливанската ваза (1831–1843). Будоарът и златната гостна са водещите парадни помещения в покоите на Мария Александровна, съпруга на Александър II. Изисканата декорация на будоара, с атрактивна тъканна обвивка на стените и в стил рококо, е подготвен по проект на Г. А. Босое.

Платната от знаменитости на живописиста тук са почти във всеки от бляскавите салони. Един от тях е Залата Рафаел с експонати от Италианската Майолика на XVI век. Наред с руските майстори на четката в художествените зали на Ермитажа се пазят картини на Рембранд Харменс ван Рей, Питер Паул Рубенс, Франс Снейдерс, Антонис ван Дайк, Рогир ван дер Вейден, Якоб Йорданс, Рафаел, Тициан, Караваджо, Джордоне, Амброзиус Холбайн, Франсиско Сурбаран, Джовани Батиста Тополо, В. ван Гог, О. Ренуар, П. Гоген, Клод Моне, А. Матис. Тук са две картини „Мадоната с Младенеца” от Леонардо да Винчи – едната от 1478 г., другата от 1490–1491 г. Наслаждаваме се на „Женски портрет” от Лукас Кранах Старши, на „Непорочното зачатие” от Бартоломе Мурильо, „Закуска” от Диего Веласкес, „Жертвоприношението на Авраам” и „Даная” от великия Рембранд, но и на великолепната творба „Гибелта на Клеопатра” от недотам известния живописец Масимо Станционе. Най-дълго се заставам пред един любим класик – Рубенс, чиито

картини тук сякаш живеят в някакъв вълшебен сън, а най-потресаващото платно е „Снемане от кръста” (около 1617–1618). Удивляват и други шедьоври от същия автор – „Съюз на Земята и водата” (1618), „Персей и Андромеда” (около 1622), „Пирът у Симон Фарисея” (около 1618–1620) и по-малко познатата творба „Кимон и Перо” (1612). В размисли за великия художник се сещам за онзи август на 1996-та, когато имах късмета да общувам с платната на Рубенс в Антверпен – не само в музея на художника в града и в местния катедрален храм, но и в музея на печатарството „Плантейн – Моретус”, където художникът работи усърдно като илюстратор на книгите, излезли изпод ръката на майстор-печатар и издател Кристоф Плантейн. Десетките оригинални скици за титулни страници, фронтисписи, изваяните с финес гравюри и до днес удивляват и разказват за голямото творческо сътрудничество между двама гиганти – на художествената инвенция и на книжното изкуство.

В по-ново време руските издатели са се сетили да запечатат във великолепна малоформатна колекция 32 от репродукциите в изданието „Эрмитаж. Живопись старых мастеров”, осъществен през 2010 г. от петербургското издателство „Алфа Колор”. Същото издателство през 2008 г. печата в обща колекция 32 изгледа от най-важните зали „The Ermitage. Interiors a collection of 32 postcards”.

Връщайки се отново във великолепието на Ермитажа, за миг поглеждам през прозорците, водният канал на Нева плиска води сякаш под краката ни, пенеста дияра от пътнически кораб плисва върху гребена на две продълговати вълни, после водата се укротява и става отново синьозелена и кротка, едва раздипляна от появяващия откъм залива бриз. Усещането за вечност в Ермитажа сякаш за миг приковава всички, дори и иначе приказливите

японци пред нас се умълчават. Докато нова вълна от туристи не нахлува в дългите и обсипани със скъпи вещи на императорското семейство коридори – повечето подаръци от чужди владетели, види се, през вековете царските фамилии са пътували навред и са били дарявани пребогато, но усетът за съхранение и предаването на придобитото за идните поколения е владял не една династия и е послужил за полагане фундамента на един от най-богатите музеи в света.

Преди да поема към другите зали и салони, се застоявам дълго пред картините на Рембранд – „Завръщането на блудния син” (1668) ме кара задълго да се замисля върху превратностите на живота; друго негово платно „Аман узнава своята съдба” (1665) подсилва усещането за проникновението на твореца, докато „Светото семейство” (1645) вдъхва някаква особена благодат и сияние.

В един от свободните часове се отбиваме да си вземем сувенири за спомен. Решаваме да ги закупим от малкия, но богато зареден магазин „Невский проспект” на улицата „Большая Конюшенная”. Консултант-продавачката любезно ни посреща на английски, види се, впечатлява я облеклото ми – костюма, вратовръзката, дипломатическата чанта. Прекъсваме я още по-мило, нека да говори по руски... За миг тя гледа слисано, после, докато разменяме по няколко думи, включва – о, вие сте българи! Казва няколко ласкави думи на нашето Черноморие. Да, да, вече всичко е наред. И на масата сме отрупани със всевъзможни дребни вещи, изработени с вкус, при това на поносими цени – и то само на стотина метра от самия Невский проспект. Щом излизаме обаче, припомняме си за злощастните групи руски туристи, които през лятото са принудени да чакат по морските ни летища де-ноноция за полета си до Санкт Петербург, заради

неуредени сметки и куп проблеми в работата на нашумяла българо-руска туристическа фирма. Странно, отзвукът и в руските медии е бил силен, но руснаците не обичат да подхващат тази тема и при срещата с нас гледат да я отминат. Повечето, види се, с горчива усмивка в гълчетата на устните. Какво ли си мислят в този миг за нас?

Редно да се отбележи, че в града чужденецът има къде да направи вечерта си разнообразна. В централната част, на самия Дворцов площад, на река Мойка, е разположен ресторантът-кабаре „НЭП” със впечатляващо вечерно шоу; на бул. „Конногвардейский” се намира атрактивният „Строганов Стейк Хаус”, в централната част е и бар „Барселона” с репертоар от 20 елитни винени сорта и блюда от испанската и европейската кухня; от собствен аквариум вадят и приготвят рибата във “Фиш Хаус” на „Гривцов” № 4; в стила на старинен грузински град е ресторантът с национални блюда, добри вина и жива музика „Пиросмани”; не отстъпва по качество и единственият в С. Петербург ресторант с руски ястия от различни епохи „Русская рюмочная №1”, включително от т. нар. „допетровско” време. На „Невский проспект” № 18 пък се намира едно от най-старите заведения за интелектуалци – кафе „Literary”. Казват, че е основано още през 1816 г. и през различни епохи е събирало литературни знаменитости. Разбира се, градът на Нева си има и по-модерните аспекти – поне дванайсет са заведенията за бързо хранене „Макдоналдс” в Санкт Петербург! Но из романтичната централна част на града има и доста магазини на западни фирми, някои с десетилетни традиции. Такъв е магазинът за луксозни аксесоари и бижутерия на Луи Войтон на „Большая Конюшенная”, такива са множеството магазини по „Невский проспект” и на още доста места по централните булеварди на морския град.

Пред паметника на великия поет А. С. Пушкин пред „Русский музей“ поспираме за миг да отдохнем в размисъл за великата руска литература. После се сещам, че в „Издатель. Книжные новости“ – втората част на списанието „Полиграфист и издатель“ от 2004 г., бях прочел за една съвременна руска писателка, родена в С. Петербург – Татьяна Толстая, даровит майстор на разкази и романи, носителка на национални и международни награди за проза. Т. Толстая е внучка на писателя Алексей Н. Толстой, произлиза от рода на филолози и литератори, цяло десетилетие – между 1990–2000 г. преподава руска литература в американски колежи и университети, членува в редколегиите на руски издания, а прозата ѝ бива превеждана на английски, немски, френски, шведски. Една от многото талантиливи рожби на този невероятен, удивителен град.

Редно е да кажем и няколко думи и за издателските структури в Санкт Петербург. В интернет-справочника „Лучшее в Санкт-Петербурге“ /*Карты, путеводители, каталоги. Полиграфическая продукция на заказ*/ са включени 43 издателства, като някои от тях са издатели на периодични и рекламно-информационни издания, списания, брошури, бюлетени, миниатюрни издания, на специализирана техническа и отраслова книжнина. В бизнеса с музикални и нотни издания работят издателствата „Композитор“ и „Музыка“; в сферата на изкуствата – „Аврора“, „Лики России“, „Искусство России“, „Искусство – СПб“, „Лимбус Пресс“ /фото-албуми/, „Художник России“, „Логос“, „Крига“. С научна и академична ориентация в репертоара си са „Издательство Пушкинского фонда“, „Издательство Санкт-Петербургского государственного университета“, „Наука“, „Политехника“, „Питер“ – специализирано в научна и учебна литература. Няколко от местните издателства издават историческа книжнина – „Логос“, „Нестор-История“, „Александр Принт“, „Паритет“, „Лики России“, „Гангнут“ – списания и брошури по история на военноморския флот, други като „ДЕТГИЗДАТ“ – детска литература; художествена литература пък издават „Азбука“ и „Хеликон Плюс“; „Мирт“ – християнска литература. В учебната книжнина е профилирано издателството „Просвещение“. Издателството „Редкая книга из Санкт-Петербурга“ подготвя библиофилски издания, книги ръчна изработка в малки тиражи. С подобен характер функционира и „Альфарет“, специализирано във възпроизводството на стари и редки книги, манускрипти, репринт гравюри. Със седалище на Сенная площадь е разположено информационно-издателското агентство „ЛИК“. Тематичните профили се допълват от издателската къща „Собака“, от „Хим

издат“ – зад книжнина по естествени науки и книги за висшите училища, от специализираното издателство „Юридическая книга“. „Землевладелец Северо-Запада“ издава едноименното си списание, както и други периодични издания като „Загородное строительство“, „Дела садовые“ и „Ландшафтные решения“. „Судостроение“ пък издава книги с морска проблематика. „СпецЛит“ е профилирано по проблемите на медицината. Общо погледнато, целият този спектър, без да се задълбочаваме в цялостната дейност, сочи една интензивна и доста разнообразна по профили книжнина, която превръща заслужено Санкт Петербург в значим издателски център в съвременното руско книгоиздаване.

Трудно е да се обиколи всичко – навред е зашеметяваща красота и изящество, водните линии на каналите сякаш са естествено сраснали със старинните сгради, площадите с паметниците, проспектите, Троицкият мост; с Царско село и Екатерининския дворец от 1744–1756 г., с Петерхоф и фонтанната група „Самсон, раздиращ пастта на лъва“, с историческия крайцер „Аврора“, стрелката на Василевския остров, Михайловския замък, Николо-Богоявленския Морски събор – и колко още места, които ще останат за някой друг път. Заричаме се отново да се върнем при в града на хармонията и красотата, която магнетично събира хора от цял свят – туристи, хора по бизнес дела, поклонници на православиято, люде на културата и интелекта.

***

Време е да се разделим с морската столица на Русия и един от най-красивите и достолепни европейски градове. На летище Пулково 2 стриктно ни карат да свалим всякакви метални предмети и апарати, дори ни предоставят найлонови пликчета, а обувките ни минават отделно през скенера. Като компенсация в самолета стюардесата ми подава любезно издаваното от летището „Линия полета“ (*Журнал аэропорта Пулково*) – още едно добре списвано издание, при това отлично илюстрирано и с доста полезна информация за любознателните пасажери.

...И отново сме във Франкфурт. Митничарите се заглеждат продължително в шоколадите, които носим от Русия, сетне ги прекарват през модерни скенерни устройства и дават знак да минем. По този повод се сещаме за наша млада колежка, която при доста старателния преглед продължавала да възбужда устройството, което непрекъснато пишяло; тогава немските митничарки ѝ вкарват в специална стая, събличат я само по сутиен и бикини, а ръчният скенер продължава да пищи. Накрая накарвали дамата да свали всичко. Оказало се, че белята идва

от металната тока на сутiena. „Но...такава неща стават и на други летища по света!” – шегуват се спътниците ми.

Още на терминала на летището във Франкфурт, при изхода за полета до София, усещам, че някакъв висок мъж с яке и леко олисяло чело ме заглежда внимателно. Годините не му личат, но сигурно поне е над петдесет и пет. Види се, българин е, може и да се е припознал в някого. Качваме се в самолета, сядам, а близо до мен се настанява мъжът, вторачва се, после произнася името ми и подава ръка.

Смайвам се, стискам дланта му и се връщам назад в годините. Та това е самият Тодор Венциславов, мой колега музикант от някогашната ни студентска група „Лотос” при Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий” – времето е доста назад, края на 70-те – началото на 80-те години. Тошко, така му казваме тогава, е певец, невероятен интерпретатор на певци от популярните за епохата състави – „Хот Чоколет”, „Супер Макс”, „Пинк Флойд”, „Форинър”, а за по-ефектно излъчване на сцената си е обръснал главата. В групата аз съм соло китарист, също пускам в репертоара по някое парче – на „Дайър Стрейдс”, на Ерик Клептън. Свирим и български парчета – на „Щурците”, на „Диана Експрес”, но и наши композиции. Правим и по някоя групова песен на „Бони М” – диско-музиката тъкмо е излязла на мода, и във вокалите участват всички – баскитаристът Стефан Събков – Фугито, Стефан Цанков от Габрово – английска филология, и дори барабанистът Стефан Божанов. По онова време, колкото и да не е за вярване, има период, в който благодарение на прокарваната от Людмила Живкова културна политика системата на социализма се стреми да се отвори към света и даже при оркестрите мълчаливо се допуска да се свири западна музика. Съвременниците навярно си спомнят за пълните дискотеки и ресторанти. Все още хората имат пари и вечер обичат да се веселят, да слушат музика на живо. Оркестри има навред из целия Великотърновски окръг, а в старата столица всяко заведение е със състав – повечето са към „Бюро Естрада” (по-сетне – Окръжна дирекция „Музика”) и към „Балкантурист”. Групата ни след прослушване започва

работа към Бюрото, одобряват ни и за дълго свирим в новото заведение при комплекса до стадион „Ивайло”. Екът на китарите оглася квартала, имаме страхотен саунд и добър четириглас, всяка вечер ресторантът се пълни и дори няма място за танцуващите млади хора.

Успехът ни препраща в огромния салон на ресторант „Ракета” в Павликени, сетне свирим няколко месеца в дискотеката на Летния театър в Горна Оряховица, а за награда ни пращат в Международния младежки център в Приморско, където концертираме пред отбрана публика от чужденци. Тошко тъкмо завършва Немска филология и паралелно учи английски. Сега е в стихията си. Вършее по подиума, сграбил стойката, а оркестърът ни прилича повече на западна група, попаднала тъкмо на мястото си сред ентузиазирани немци, чехи, поляци, унгарци, сърби. Обираме оваците цели два месеца, сетне продължаваме в курорта Обзор – и там успех. Повярвали сме, че ще излезем да свирим в чужбина.

Връщаме се и почваме работа в елитния тогава ресторант „Етър”, откъдето са минали най-престижни групи от окръга и страната. На място си правим си снимки за турне до ГДР. Тошко има някаква леля в София, свързана с един от шефовете на Импресарска дирекция, обещава да съдейства, налага се обаче да съберем сума пари, някои от нас отиват на място, дори оставят бутилка уиски на големия шеф. Продължаваме да свирим, от окръжната музикална дирекция ни въртят из заведенията на града, а ние стягаме здраво репертоара и се надяваме. През тези съдбовни месеци обаче се случват събития, които охлаждат ентузиазма ни. След обстояни проучвания на целия оркестър от органите на сигурността се оказва, че заминаването ни се възпрепятства – в биографията на Венциславов откриват роднина, който е преследван от народната власт като кулак, получава се и отказ от Импресарска дирекция, събраните пари изгарят, Тошко се разболява и влиза в болница, а междувременно, щом угасва бляскавата перспектива за групата, тя се разпада.

Започваме да свирим в различни оркестри. Моя милост се захваща с журналистическия занаят, за няколко месеца свири из Югославия с търновския оркестър „Лира”, сетне отново подхваща журналистиката, печели конкурс и поема мениджмънта на Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий”. Постепенно музиката остава на заден план, задава се дисертация, сетне хабилитация. И музиката неусетно си отива, като красива самотна жена, бавно потъваща в дрезгавината на утрото.

Тодор Венциславов обаче остава верен на пътя, предначертан му от съдбата. Свири с временни

формации из старата столица и Горна Оряховица, сетне се чува, че е заминал да работи с оркестър из Европа. Мечтата му най-сетне се сбъдва. С години пребивава из скандинавските страни, в Германия, в Швейцария. Пътува, сключва договори с импресарски къщи и собственици на солидни заведения, партнира си с изпълнители и публика, които широко му отварят очите.

И сега, навъртял години, събрал солиден опит на музикант от „средния ешалон“ на артист-оркестрантите, продължава да обикаля Европа и света. Докато самолетът набира скорост и се издига над река Майн, а сетне извива крило и поема отвъд небостъргачите, високо във висините, за да пробие белите къдрави облаци и застине над тях като в някакъв унес, напевният тембър на музиканта се разнася на вълни из салона. Долавям откъслечни фрази, после успявам да навържа сюжета на импровизирания му разказ, който споделя със спътника си.

Венциславов разказва за пътешествия по круизите, които обикалят морета и океани, тръгвайки от норвежкия град Берген. На презокеанските кораби има великолепни удобства за музикално дуо българи, каквото е тяхното. Тошко свири на клавира с певица българка, която преди няколко години се е преместила и живее в Испания. Правят добра музика, пасажерите ги харесват, собствениците на круизите са доволни. Иначе работата е много, но пък за разлика от придирчивите си скандинавски колеги, които свирят за далеч по-големи суми и не в толкова уморителни турнета, българите имат солиден и разнообразен репертоар за всяка аудитория и възраст – от евъргрийните до модерните парчета. При това знаят и езици, та проблем с комуникацията нямат. Хер Венциславов е доволен от сегашното си положение – обиколил е почти целия свят, с круизите е стигал до всички континенти, но не забравя да се върне и в България. Сблъсъкът с нерадостната картина на родната действителност понякога е толкова драматичен и травмираш, че в думите му се усеща огорчение и като че ли малко тъга. Загубил е родителите си отдавна. Дъщеря му живее с приятеля си австриец във Виена, понякога отиват на гости със съпругата му да я навестят. Наред с това хер Венциславов е от хората, които трудно се задържат повече от месец-два в родината. Не вижда и смисъл да остава. Липсата на подходящи заведения за неговата музика и залитането към жанра на чалгата у нас са далеч от вкуса и високите му критерии. У нас се усеща все повече чужденец, и сам си знае защо – защото е човек на света, защото докато е жив, няма да спре

да радва с музиката си хора от други народности и раси.

От едно турне в Швейцария си е докарал автомобил и известно време пътува заедно с апаратурите и клавириите – от България до Скандинавия. Докато един ден, преди години, не му се случва огромно изпитание – на някаква бензиностанция преди Будапеща, на път от София за Норвегия, открадват чанта, в която са всичките му пари и документи. Останал без цент в джоба, в шоковата ситуация, търси помощ от консулството. Едва се добира до Будапеща. Очаква съпричастие от сънародниците ни, вместо това му издават срещу немалка сума пасаван – временен паспорт с право за обратно връщане. Венциславов няма с какво да плати. Обажда се на певицата, която пътува от Испания за Норвегия. Тъй като българинът е без документи, по мобилния телефон разпорежда сумата от неколкостотин евро да се плати на служител в консулството, заплаща се за пасавана и излиза от сградата. Все пак колата е в ръцете му. И апаратурите, и скъпият синтезатор са в нея, слава Богу. Решава на свой риск да прекоси Европа. Провидението бди над него. Кара бавно, предпазливо, моли се да не го спре полиция. Изважда невероятен късмет – без паспорт и лична карта, с автомобила и апаратурите, се добира до норвежкия бряг, дори му дават каюта в круиза, даже не му искат да удостовери самоличността си. Така изкарва цялото си турне. Но му остава обещане на ухото – да прекосява континента само по въздуха. Зарязва синтезатора и апаратурите; на корабите има и пиано, и вокални уредби, използва модерни модули и компютър за новото звучене на музиката си. И знам, че ще продължава да пътува, че от дъжд на вятър ще се засичаме по въздушните пристанища на света или из България – един мъж с посребрени коси и дълбоки бръчки на челото, от години следващ своята мечта, а може би и мисия, каквато имат само белязани с талант люде. Уви, понякога ние минаваме забързани край тях и е нужно да се издигнем високо над земята, на десет хиляди метра височина, за да размислим над истинската им същност. И да проумеем самите ние какво пропускаме, забързани към практичния си и привидно уреден свят.

Стюардесата приканва пасажерите да затегнат отново предпазните колани. Двигателите се напрягат, крилото на аеробуса се накланя и дори най-разговорливите замлъкват в очакване да се приземим. В мъглявината на вечерта мъждукат уморените светлини на българската столица.

